

Døde Wergeland av lungekreft?

I 1995 var det 150 år siden Henrik Wergeland døde. Dette ble markert med en artikkel i Tidsskriftet (1995; 115: 3734–7). Per Holck lanserte her en hypotese om at Wergeland ikke døde av tuberkulose, som man hittil hadde trodd, men kanskje heller av metastaserende bronkialcancer.

Henrik Wergelands sykdom og død

Et 150-årsminne

(...)

Wergeland synes med sin folkelighet aldri å ha hatt noe godt forhold til embetsstanden, på tross av sin bakgrunn og utdanning. Hans skepsis til leger og sykehusvesen skulle også være vel kjent. Hans egen lege, dr. Frederik Schübeler (1815–92), har han åpenbart et nokså kjølig forhold til. Da denne overtar en praksis på landet fra nyttår 1845 – og dessuten er mer interessert i hagebruk enn i medisin, tar han i stedet kontakt med «overmedicus» ved Rikshospitalet, den senere professor Andreas Christian Conradi (1809–68), samt John Andreas Lie (1799–1882) som på tross av sin mangeårige legevirksomhet, ennå ikke hadde fått somlet seg til å ta embetseksamen. Det er disse to som behandler Wergeland gjennom den lengste og vanskeligste delen av sykdomsperioden.

I løpet av høsten er det åpenbart at det ikke er snakk om en uskyldig bronkitt. Det er heller ikke tuberkulose eller «tæring», som man sa. Symptomene er tydelige. Han får diagnosen «Forhærdelse i Lungen», som den gang var et annet uttrykk for kreft.

(...)

Diagnosen Wergeland fikk under sin hospitalisering var «phthisis», eller tuberkulose. Og hans journal var ikke den eneste som fikk denne påskriften; Rikshospitalets gamle sykejournaler er fulle av dem. Professor Ernst Lochmann (1820–92), som var kandidat ved Rikshospitalet mens Wergeland lå der, har i sine memoarer skrevet at dikteren hadde en stor kaverne i den ene lungen, og at hans åndedrett var «lidt besværlig» (11). Selv om denne diagnosen er blitt stående for ettertiden, er likevel forløpet i Wergelands sykdom – dyspné og smerter, men aldri blodig ekspektorat eller svetting – et helt annet enn det som vanligvis forekom ved lungetuberkulose. Ikke én gang bruker han selv ordet «phthisis», «svinnsott» eller «tæring» på sin sykdom. Riktignok var tuberkulose noe man etter beste evne forsøkte å skjule for sine omgivelser, men Wergeland hadde vel ikke vært den han var, dersom han hadde fortiet dette.

(...)